

**Henk Meijer adviseert
voor Aviko in China**

Druk op de suikerprijs

**Nieuwe producten uit
agrarische grondstoffen**

In dit nummer

Cosun-lid Henk Meijer

Nieuwe producten uit agrarische grondstoffen	4
Druk op de suikerprijs	6
Gemiddelde oogst	7
Voor Aviko telen in de polder en adviseren in China	8
Teeltmaatregelen bepalen het resultaat	10

Kwaliteit bij de grondbewerking in het najaar betaalt zich terug!	12
Veranderingen door verplicht geïntegreerde gewasbescherming	13
Bieten bewaren: een koud kunstje	14

Vraag en Antwoord	16
Kort Nieuws	16

Colofon

Cosun Magazine is een uitgave van
Coöperatie Koninklijke Cosun U.A. voor leden van Cosun

Redactieraad

Jan Willem van Roessel, *hoofredacteur*
Ton Schönwetter, *eindredactie*
Pieter Brooijmans
Kees Geschiere
Dirk Jan Kemp Hakkert
Gert Sikken

Fotografie in dit nummer

Royal Cosun, Suiker Unie, CFTC, IRS, Inaxion,
Kenniscentrum suiker & voeding en Henk Meijer

Vormgeving en druk

NPN drukkers, Breda

© Coöperatie Koninklijke Cosun U.A., 2013

Contact

Cosun hoofdkantoor/secretariaat raad van beheer

Postbus 3411, 4800 MG Breda
secretariaat.rvb@cosun.com 076 - 530 33 07
www.cosun.nl/agrarisch F: 076 - 530 33 00

Suiker Unie secretariaat agrarische dienst

Postbus 100, 4750 AC Oud Gastel
agrarischedienst@suikerunie.com 0165 - 52 52 52
www.suikerunie.nl/agrarisch F: 0165 - 52 50 25

Bietenadministratie, Unitip en suikersysteem

Hans van Hassel 0165 - 52 52 70
John Ernest 0165 - 52 52 74
Annemarie Laanen 0165 - 52 52 72

Financiële administratie

Marc Augustijn 0165 - 52 51 23

Teeltzaken

Sjaak Kolff 0165 - 52 52 65

Management agrarische zaken

Rik Gengler 050 - 556 14 22 (gebied Noord)
Arno Huijsmans 0165 - 52 52 67 (gebied Zuid)
Pieter Brooijmans 0165 - 52 52 78 (centrale agrarische dienst)

Agrarische dienst in de regio's

Gebied Noord

Noord-Holland en Holland midden 06 - 513 675 64 Robert Verberg
Oostelijk en Zuidelijk Flevoland 06 - 512 448 30 Peter Koopmans
Noordoostpolder 06 - 537 252 31 Kees Geschiere
Groningen west en noord en Friesland 06 - 533 426 19 Alex Kroon
Groningen noordoost en -oost 06 - 539 633 67 Peter Roelfsema
Drenthe noord, -midden en -west, Friesland zand 06 - 533 081 61 Harry Visser
Drenthe oost en -zuidoost 06 - 539 128 13 Wim Schrijvers
Drenthe zuid, Overijssel, Gelderland noord en midden 06 - 222 046 49 Jan Albert te Velde

Gebied Zuid

West Zeeuws-Vlaanderen 06 - 515 053 71 Jurgen Michielsen
Oost Zeeuws-Vlaanderen en Zuid-Beveland 06 - 515 452 73 René van den Eijnden
Walcheren, Noord-Beveland, Schouwen-Duiveland en Goeree-Overflakke 06 - 203 698 34 Ynego Brouwers
West-Brabant en Tholen 06 - 223 962 39 Teun Kleinjan
Midden-Brabant, Betuwe, Utrecht en Veluwe 06 - 223 715 15 Johan Mol
Zuid-Hollandse Eilanden en Zuid-Holland vast 06 - 535 209 87 Erik Roelfsema

CSV COVAS

Gelderland-Zuid, Oost-Brabant en Limburg 0493 - 34 89 89

Alert blijven

Na een maand campagne kun je op basis van de eerste resultaten met grotere zekerheid een voorspelling doen over de totale hoeveelheid suiker en over de hectareopbrengsten in de verschillende delen van het land. We denken gemiddeld op gemiddeld 12,7 ton suiker per hectare uit te komen. Dat is ten opzichte van de verwachtingen in de rest van de EU heel goed. Vorig jaar stonden we met de opbrengsten bovenaan en ook dit jaar wijzen de voorspellingen daarop. Toch moeten we niet denken dat er op dit vlak geen uitdagingen meer zijn. Als we na 2017 in een veel vrijere markt moeten opereren, hebben we niet alleen te maken met onze Europese positie, maar zal de wereldmarktprijs van nog grotere invloed worden. Door betere teelttechniek en genetische vooruitgang van de rassen zijn de laatste jaren grote stappen gemaakt. Mogelijk zal dit afvlakken, maar niet stoppen.

Verbetering in de keten

Vanuit Cosun zullen we blijven focussen op verbeteringen in de keten, zoals ook de brochure bij dit magazine laat zien. We investeren in onze fabrieken om die op een gemiddelde capaciteit van 25.000 ton bieten per dag te brengen. Met die investeringen heb je ook de gelegenheid de fabriek op andere onderdelen efficiënter in te richten, zoals energiegebruik. Ook in de teelt blijft het zoeken naar verbeteringen doorgaan. Een recent voorbeeld is het leveren van hele bieten zonder groen. We kunnen daarmee door aangepaste rooitechnieken meer tonnen biet afleveren. Ook verbeteringen in de rassen blijven we volgen, want hiermee valt jaarlijks zo'n 2% vooruitgang te boeken.

Van de voorzitter

Als laatste punt van aandacht wil ik de bewaring noemen. Uit bewaarprouwen in de jaren tachtig bleek dat er niet echt noemenswaardige verschillen waren tussen de verschillende manieren van bewaren. Nu de campagne met drie tot vier weken is verlengd, komen we tot andere conclusies. Vorig jaar zijn er al een aantal vergelijkingen geweest. Dit jaar willen we dat nog wat uitgebreider doen. Verderop in dit magazine wordt daar meer over uitgelegd.

Saldo

Uiteindelijk is voor een teler het saldo van een hectare suikerbieten vooral te beïnvloeden door aan de opbrengstkant zo goed mogelijk te scoren. We hebben onze grenzen daarin voorlopig nog niet bereikt. Wilt u meer hierover weten, dan biedt meedoen aan ons teeltbegeleidingsprogramma Unitip een extra ondersteuning. De medewerkers van de agrarische dienst kunnen u meer informatie daarover geven. De telers die meedoen (20%), boeken financieel gemiddeld een beter resultaat dan degenen die dat niet doen.

Ook zullen dit najaar/winter weer teeltvergaderingen worden georganiseerd. Daarin worden de actuele zaken met u doorgenomen. U bent van harte welkom. De data van de bijeenkomsten staan op www.suikerunie.nl/agrarisch.

Jos van Campen

GLB

De conceptteksten van het nieuwe GLB zijn gepubliceerd. In het vorige magazine heb ik aangegeven wat voor ons als suikersector de belangrijke punten hierin zijn. Op kleine puntjes na is voor ons de tekst correct. Voordat hij alle geledingen van goedkeuring doorlopen heeft, zal het zeker eind november zijn. Dan volgt de implementatie. In voorjaar 2014. Daarin is nog een ander punt van belang. Het GLB geeft aan welke mogelijkheden er voor de primaire sector zijn om zich te organiseren. Door het afschaffen van de productschappen is dat ook voor Nederland actueel geworden. De productschappen zouden afgeschaft worden vanaf 1 januari 2014. Het GLB geeft aan dat er mogelijkheden zijn voor de oprichting van Inter Branche Organisaties (IBO). Deze kunnen, mits ze aan bepaalde voorwaarden voldoen, regelgeving voor bepaalde sectoren vastleggen en daarvoor de financiering afspreken. Voorheen werden deze taken uitgevoerd door de productschappen. In de akkerbouwketens wordt voorbereidend werk verricht om te komen tot het opzetten van een Branche Organisatie Akkerbouw. Vanuit Cosun ondersteunen we dit initiatief. Het is vooral voor de akkerbouw van belang een samenhangend beleid te organiseren tussen de verschillende deelsectoren als het gaat om de platformfunctie, een effectief middelenpakket, ketengericht onderzoek en innovatie, voedsel en diervoeder, veiligheidseisen en crisismanagement. We bereiden dit voor in overleg met het ministerie van EZ om klaar te zijn op het moment dat de regelgeving van het nieuwe GLB ook in Nederland geïmplementeerd is.

Op onze bedrijven zijn we ondertussen druk met het oogsten van de gewassen en het voorbereiden van het volgende jaar, door te ploegen en wintergraan te zaaien. Ik wens u daar alle succes bij. Zweeds onderzoek heeft uitgewezen dat het resultaat van de suikerbietenopbrengst in enig jaar voor een behoorlijk deel ook terug te voeren is op de werkzaamheden en de kwaliteit daarvan in het voorafgaand jaar.

Nieuwe producten uit agrarische grondstoffen

Cosun investeert flink in innovatie en nieuwe activiteiten. "Binnen tien jaar moeten nieuwe activiteiten qua omzet een volwaardige nieuwe poot onder Cosun vormen", stellen Gert de Raaff, directeur New Business, en Gerald van Engelen, manager biobased products van Cosun.

Gert de Raaff en Gerald van Engelen

Met het oog op de toekomst krijgen innovatie en new business in de herijkte strategie van Cosun een centrale plaats. "Rode draad blijft dat we meer waarde willen halen uit agrarische grondstoffen. We kijken daarbij vooral naar producten buiten voeding en diervoeding", vertelt De Raaff. "Allereerst kijken we naar producten die we kunnen produceren uit de reststromen van bestaande productieprocessen. Hiermee kunnen het snelst concrete resultaten worden geboekt. Bovendien versterkt dit de bestaande ketens. We hebben op dit gebied veel kennis. Daarnaast hebben we in de loop van de tijd de nodige octrooien verworven", aldus De Raaff.

Cellulosevezels

"We gaan versneld door op de weg die we eerder al zijn ingeslagen", vult Gerald van Engelen aan. "Cosun is al langer actief buiten de traditionele markten. Denk daarbij onder andere aan Novidon, een dochter van Duynie die producten ontwikkelt uit zetmeelreststromen", zegt hij. De afdeling biobased products brengt momenteel producten als CMI (een middel tegen kalkaanslag) uit inuline op de markt. Van Engelen: "Ook zijn we bezig met de commerciële introductie van cellulosevezels en speciale suikers uit bietenpulp. De omzet is nu nog beperkt, maar de potentie is er. Hoe dit soort zaken afloopt is echter moeilijk te voorspellen."

Hij vervolgt: "Wij kunnen uit allerlei grondstoffen hele fijne cellulosevezels met specifieke eigenschappen halen. We hebben voor deze vezels aanvankelijk gezocht naar toepassingen in producten als vishengels. Nu zetten we vooral in op de toepassing als verdikkingsmiddel in bijvoorbeeld shampoo en verf en voor de oliewinning. Hiervoor zijn verdikkingsmiddelen nodig die bestand zijn tegen hoge temperaturen."

Bietenpulp

Uit bietenpulp kunnen speciale suikers zoals arabinose worden gewonnen. "Daar is markt voor. We zijn met meerdere grote partijen in gesprek", aldus Van Engelen. Het voordeel van een product als arabinose is, dat het een bestaande product/marktcombinatie is, legt Gert de Raaff uit. "Arabinose is een grondstof voor de productie van hartige smaakstoffen. Die wordt nu gemaakt uit maïsresten en houtpulp. Wij hebben echter een veel mooier en goedkoper productieproces. Klanten die arabinose al gebruiken, overtuigen van de kwaliteit van het product zal geen jaren hoeven duren", verwacht hij.

Bouwstenen

Voor de langere termijn liggen er ook mogelijkheden voor chemische bouwstenen die gewonnen kunnen worden uit bijvoorbeeld suikerbieten of cichorei. "Een voorbeeld is furaandicarbonzuur", vertelt Van Engelen. "Deze stof kan worden gebruikt voor de productie van plastic flessen. Voorwaarde is dat je qua kosten kunt concurreren met de producten die er al zijn. Basis van deze producten is veelal aardolie. Of het lukt om de productiekosten genoeg omlaag te brengen, is nog onzeker, maar de marktpotentie is enorm."

Een ander voorbeeld is itaconzuur, een molecuul waarmee harsen en kunststoffen kunnen worden gemaakt. Cosun ontwikkelt samen met SES Vanderhave, Wageningen UR en DSM een 'dubbeldoel-

Ambitieuze plannen

biet', die naast suiker ook itaconzuur bevat. "Dergelijke projecten zijn gericht op de heel lange termijn", stelt De Raaff. "De overheid ondersteunt het project. Evenals enkele andere projecten die niet op korte termijn rendabel te maken zijn."

Comeback

De gewassen waarin Cosun nu actief is, bieden veel potentieel, maar Cosun beperkt zich daar niet toe. De Raaff: "In West-Europa wordt met akkerbouwgewassen nu vooral voeding geproduceerd. Maar op de lange termijn zien we een sterke ontwikkeling naar een breder gebruik van planten. En dan vooral buiten voeding. Het is allereerst de bedoeling het vermogen van de plant te benutten om allerlei bruikbare producten te maken." Gerald van Engelen: "We kijken bijvoorbeeld ook naar een groep nijverheidsgewassen die tot in de negentiende eeuw in Nederland op grote schaal geteeld werden. Ze zijn verdwenen door de opkomst van synthetische producten die gemaakt worden uit aardolie. Nu maken dergelijke gewassen een voorzichtige comeback. Denk aan hennep (vezels) en meekrap (kleurstof). Uit Russische paardenbloem kan natuurrubber geproduceerd worden van vergelijkbare kwaliteit als die uit

de rubberboom. Wageningen werkt daaraan. Rubber is een van die producten waarvan het synthetische alternatief qua kwaliteit niet opkan tegen de natuurlijke variant. Overigens moeten we niet overdreven optimistisch doen over dit soort producten. Het is niet voor niets dat ze zijn verdrongen door synthetische alternatieven. Ook de teelt zullen we opnieuw onder de knie moeten krijgen. Wanneer een gewas onvoldoende opbrengst per hectare realiseert, wordt het nooit rendabel."

Samenwerking voorop

De New Businessgroep van Gert de Raaff en Gerald van Engelen houdt zich specifiek bezig met innovaties binnen Cosun. Cosun investeert in mensen en in middelen, zoals in de proeffabriek in Roosendaal. Innovaties hoeven echter niet per se geconcentreerd te zijn binnen de New Businessgroep. Ze zijn ook verspreid over de andere businessgroepen te vinden. De businessgroepen zijn vooral bezig met projecten die op korte termijn resultaat kunnen opleveren en vooral op hun eigen deelterrein. De New Businessgroep heeft een wat bredere horizon.

Ook werkt de New Businessgroep veel samen met andere partijen. Gert de Raaff: "Als we alles helemaal zelf willen ontwikkelen, gaat het te langzaam. Wij zoeken daarom veel meer samenwerking in joint ventures. Eventueel doen we een kleine acquisitie. En, wij moeten kennis naar binnen halen, licenties nemen. Iemand heeft iets bedacht, is daar al vijf jaar mee bezig in bijvoorbeeld Noord-Amerika, maar komt niet toe aan Europa. Op zo'n manier kun je halverwege instappen in een ontwikkeling. Met als voordeel tijd-winst en minder risico. Nadeel is natuurlijk dat als het wat wordt, je moet betalen. Maar dat doe ik dan graag."

Interieur van de proeffabriek in Roosendaal

Kracht

"Onze kracht zit vooral aan de voorkant van de keten", zegt Van Engelen. "We hebben toegang tot de grondstof en kennis van de verwerking. Andere partijen hebben juist kennis over de markt. Een samenwerking is dan in beider belang. We hebben meerdere ijzers in het vuur en dat blijft voorlopig zo. We hebben zaken in ontwikkeling die op termijn een paar honderd miljoen euro omzet kunnen realiseren, maar ook een aantal wat kleinere projecten die wat dichterbij vercommercialisering zijn. Maar de potentiële omzet van een product(groep) moet toch wel boven de 10 miljoen euro liggen om voor een bedrijf als Cosun interessant te zijn."

Jan Willem van Roessel

Uit Russische paardenbloem kan natuurrubber geproduceerd worden

Druk op de suikerprijs

De hoge wereldmarktprijs in 2011 leidde tot een stijging van de suikerprijs in de EU. Inmiddels is de prijs op de wereldmarkt weer een stuk lager. Naar verwachting zal daardoor ook in Europa de prijs dalen.

De afgelopen jaren heeft de suikerprijs op de wereldmarkt sterk gefluctueerd. Van een dieptepunt van 250 euro eind 2008 tot een prijs van bijna 600 euro begin 2011. Daarna is hij weer gezakt tot iets onder de 400 euro. Dit alles onder invloed van de verhouding tussen productie en consumptie. De wereldwijde vraag naar suiker stijgt jaarlijks met twee à drie procent. De productie steeg jarenlang meer, wat resulteerde in lage prijzen. Enkele jaren geleden stakte de productiegroei. Enerzijds onder invloed van ongunstige weersomstandigheden in onder andere Brazilië en anderzijds onder invloed van de financiële crisis, waardoor het een stuk moeilijker werd de uitbreiding van de productiecapaciteit te financieren. Onder invloed van het krappere aanbod stegen de prijzen fors.

De afgelopen jaren heeft de productie in Brazilië, verantwoordelijk voor 60% van de wereldwijde suikerexport, zich hersteld. Door de ruimere beschikbaarheid van suiker zijn de prijzen weer gedaald. Ook dit jaar ligt de productie boven het consumptieniveau. Toch is de prijs redelijk op peil gebleven door weereffecten en valutakoersen.

Netto-importeur

Sinds de vorige aanpassing van de marktordening in 2006 is de EU niet meer zelfvoorzienend in suiker. Om in Europa aan de vraag te kunnen voldoen, moet jaarlijks

ongeveer 3,5 miljoen ton geïmporteerd worden. Die import stakte, toen de prijs op de wereldmarkt begon op te lopen. Begin 2011 lag de gemiddelde suikerprijs in de EU onder de wereldmarktprijs. Dat verschil wordt nog veel groter als daarin wordt meegenomen dat de notering voor witte suiker op de termijnmarkt in Londen geldt voor 50-kilozakken, geladen in een zeeschip. Om de suiker hier te krijgen en vervolgens weer naar de suikergebruiker in Nederland uit te leveren komt er voor transport, logistieke kosten en rentekosten grofweg 90 euro per ton bovenop.

Weer in balans

Door de lage import dreigde er een tekort aan suiker. Daardoor stegen de prijzen in de EU. Inmiddels is er weer ruim voldoende aanbod. Enerzijds onder invloed van maatregelen van de Europese Commissie om de suikervoorziening te verbeteren: lagere importheffingen en de omzetting van surplus-suiker naar quotumsuiker. Anderzijds door de lagere prijs op de wereldmarkt. De suikerprijs in de EU is desondanks nog niet veel gedaald. Dit is echter een na-ijleffect. Veel contracten zijn een jaar geleden afgesloten onder andere marktomstandigheden. Het volle effect van de prijsdruk zullen we pas zien in 2014.

Jan Willem van Roessel

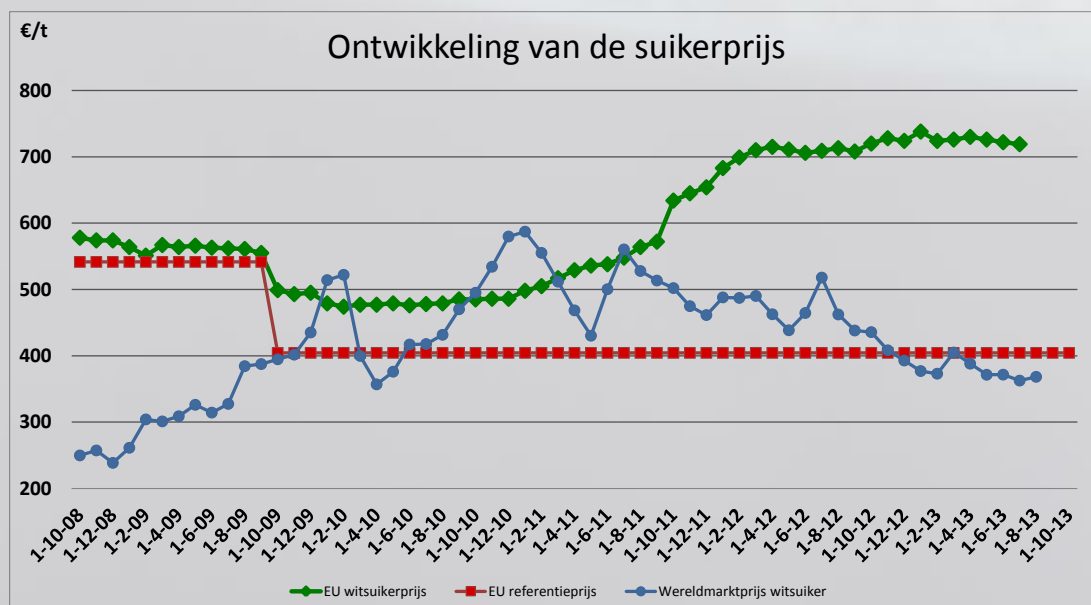
Besluitvorming GLB

In juni hebben de Europese Commissie, de raad van ministers en het Europees Parlement een principeakkoord bereikt over het nieuwe GLB (Gemeenschappelijk Landbouw Beleid). Vervolgens zijn de Brusselse ambtenaren aan de slag gegaan om dit vast te leggen in de tekst voor een nieuwe regelgeving. Begin september is de eerste versie daarvan gepubliceerd. Eind september volgde een aangepaste versie.

Maart 2014

Op 30 september heeft de agrarische commissie van het Europees Parlement ingestemd met de GLB-verordening. Half november is de formele stemming in het parlement gepland. De raad van ministers besprak de tekst voor het eerst op 7 oktober. Half november moet het in de raad in stemming komen.

Of deze termijnen gehaald worden is onzeker. Sommige details worden niet vastgelegd in de GLB-verordening, maar in andere verordeningen, waar de Europese Commissie voor verantwoordelijk is. Het kan nog wel tot maart 2014 duren voordat alle wetsteksten gepubliceerd zijn.

Gemiddelde oogst

De campagne ging 19 september van start. De bietenopbrengst is lager dan vorig jaar. Suiker Unie verwacht een groei van het areaal in 2014 met 3 à 4%. Dit past binnen de afzetmogelijkheden van suiker in de EU en voor export.

Campagne 2013 gaat zo'n 930.000 ton suiker opleveren. Daar zijn prima afzetmogelijkheden voor. Cosun rekent alle surplusbieten af. De suikeropbrengst is naar schatting 12,7 ton per ha. Dat is een gemiddelde opbrengst. Wel lager dan de laatste paar jaar, maar behoorlijk hoger dan het gemiddelde van de laatste tien jaar.

Op basis van de areaalopgave van de telers die in de vroegbestelling bietenzaad hebben besteld, verwacht Suiker Unie voor 2014 een groei van het areaal met 3 tot 4% ten opzichte van 2013. Daarmee hebben de telers duidelijk gereageerd op de hogere toewijzing voor volgend jaar. In 2013 wordt de eerste 5% surplusbieten boven de toewijzing afge-rekend tegen de quotumbietenprijs. Simpel gesteld is in 2013 de toewijzing 105% ten opzichte van voorgaande jaren. Voor 2014 is het toewijzingspercentage verhoogd tot 108%. De toewijzing is dus 3% hoger dan in 2013. De telers vertalen dit in 3% à 4% meer uitzaai. Hierin speelt ook mee dat de teler in 2014 de toewijzing moet vol leveren, om mee te kunnen doen aan de verhoging van de eigen basisreferentie vanaf 2015. In de toewijzing van 2014 zit naast de quotum-suiker ook een klein deel surplus-suiker.

Moeizaam begin campagne

De start van de campagne is wisselvallig verlopen. Vierverlaten is opgestart volgens prognose, maar in Dinteloord lag de verwerking door een aantal aanloopproblemen in de eerste twee weken niet meteen op topniveau. Problemen deden zich voor in het washuis en bij de sapzuivering. De aanwezigheid van hout tussen de bieten gaf in Dinteloord problemen in de snijmolens. Daardoor is in deze

Hout geeft problemen in de snijmolens

periode door de twee fabrieken tezamen 4% minder bieten verwerkt dan gepland.

Ook voor het rooiwerk verliep de aanvang van de campagne niet gemakkelijk. Door de overvloedige neerslag tussen 8 en 20 september was het rooien vlak voor en tijdens het begin van de campagne een lastige klus. In sommige regio's viel bijna 200 mm. Op zich was regen welkom, omdat juli en augustus behoorlijk droog waren. Jammer dat de neerslag te laat kwam.

Areaalgroei in 2014

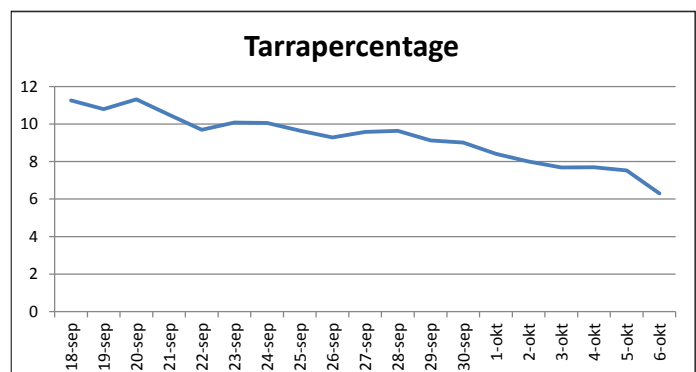
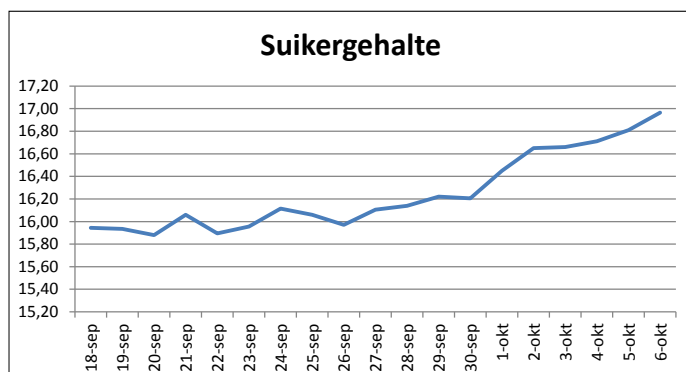
Het effect van de regenval was niet alleen dat het oogsten moeilijker verliep, maar ook dat de bieten op de lichte grond, die toch wel last hadden van de droogte, opnieuw blad zijn gaan vormen. Dit is ongunstig, omdat deze groei suiker kost. Bij aanvang van de campagne was het suikergehalte in een aantal regio's dan ook teleurstellend, omdat de 16% niet werd gehaald.

Nazomer

Van de derde week van september tot in oktober hebben we kunnen profiteren van een mooie nazomer. Dat heeft extra nazomer opgeleverd. Het suikergehalte steeg ook sneller dan normaal. Daarnaast zijn de rooiomstandigheden ook sterk verbeterd, waardoor de tarra, die aanvankelijk boven 10% lag, met ruim 4% daalde.

Het mooie weer ging wel gepaard met behoorlijk hoge nachttemperaturen. Liever hadden we gezien dat deze wat lager waren geweest. Dat had nog een extra verhoging van het suikergehalte kunnen geven. Bij de bietenontvangst wordt, zoals aangekondigd, bij grotere partijen niet meer uit elke vrachtwagen een monster gestoken. De geplande werkwijze, waarbij het aantal monsters bepaald wordt door de grootte van de partij, werkt in de praktijk goed uit. De voorziene besparing op de monsternamen –analyse wordt gerealiseerd. De betrouwbaarheid van de kwaliteitsvaststelling is op peil gebleven.

Gert Sikken

Voor Aviko telen in de polder en adviseren in China

Cosun-lid Henk Meijer uit Zeewolde teelt fritesaardappelen voor Aviko en adviseert in de vestiging in China over de bewaring. Daarnaast huren collega-telers hem in voor het opscheppen van aardappelen en uien.

"Mijn bedrijf mag niet lijden onder het advieswerk"

Wie Henk Meijer wil spreken, heeft kans dat hij naar China moet bellen. Driemaal per jaar werkt hij daar een kleine week in de provincie Gansu in het noordwesten van het land als specialist aardappelbewaring. Hij adviseert ondermeer over hoe de bewaring kan worden verbeterd en spreekt zijn oordeel uit over de behandeling en verwerking van de opgeslagen partijen. Goede bewaring is een kunde, die niet iedereen zo maar in de vingers heeft en waar stelselmatig aandacht aan besteed moet worden, zo leert het Chinese voorbeeld maar weer. "Ik vind het geweldig om te doen. Ik ben niet iemand die 52 weken per jaar op zijn erf tussen de dampalen hoeft te zitten", vertelt Henk over zijn advieswerk. Het geeft voldoening. De aardappelkwaliteit verbetert. Het contact met zijn Chinese gesprekspartners is goed. "Ze zijn zeer leergierig", zegt Henk.

Meijer (49) heeft veel ervaring met bewaring. Niet alleen op zijn eigen bedrijf, maar ook door zijn vroegere werk bij een aardappelhandelsbedrijf in Swifterbant. "De opslag- en de ventilatietechniek in China zijn anders dan wij gewend zijn", vertelt hij. "Ook weten de Chinezen nog niet goed wat wel en niet kan met bewaring. Ze durven de aardappelen bijvoorbeeld niet al te hoog te storten, omdat ze denken dat dit niet goed is voor de kwaliteit. Maar, omdat ze worden verwerkt tot vlokken zou je zonder kwaliteitsrisico veel meer kunnen opslaan per cel."

Groeimarkt

In aardappelen snel een sterke positie opbouwen in groeimarkt China, een natie van rijsteters, is niet gemakkelijk. De teelt in Gansu

staat nog in de kinderschoenen. Dit in tegenstelling tot het noordoosten van China waar al volop friet geproduceerd wordt. De mechanisatiegraad in Gansu is laag. "Je hebt daar nog telers met 0,2 hectare aardappelen. Er wordt geteeld met twee rijtjes in een bed en met plastic eroverheen om het vocht vast te houden. Het teeltgebied ligt op 1200 meter. Bevoeid wordt met smeltwater uit de bergen. De watertoevoer is geregeld via een systeem van greppels rondom de akkers en wordt gestuurd door de overheid", vertelt Henk. De aardappelen worden veelal nog met de hand geraapt en in netzakken gedaan. Die brengt de teler vervolgens met een licht trekertje of per vrachtwagen naar de Aviko-fabriek. Daar staan in de

"Je hebt in China nog telers met 0,2 hectare aardappelen"

oogsttijd honderden boeren in lange rijen te wachten tot ze kunnen leveren. Henk: "Doordat iedereen met kleine hoeveelheden komt, kan dat soms wel drie, vier dagen duren." Voor de boeren is de teelt desalniettemin een interessante uitbreiding van hun bouwplan. Voor Aviko is de afzetmarkt interessant. "Elke dag worden er in China twee fastfoodketens geopend. In het land woont twintig procent van de wereldbevolking", schetst Meijer het wenkend toekomstperspectief. "Jammer dat Aviko daar nog geen fritesfabriek heeft, maar wat niet is, kan nog komen."

Eigen bedrijf eerst

Het bezoek aan China vraagt nogal wat van Meijers organisatietaalent, want het werk op het eigen bedrijf (62 hectare en daarnaast huurland) moet op hetzelfde moment ook door gaan. "Vliegtickets moet ik ver van tevoren boeken. Dat is soms lastig, want de teeltseizoenen hier en daar lopen parallel. Mijn bedrijf mag er beslist niet onder lijden. Daarom wil ik maximaal vijf dagen weg. Vooral met de kritische momenten in de spuitschema's wil ik er graag zelf bij zijn." Henk werkt intensief samen met zijn overbuurman. "Bij het oogsten van de uien, aardappelen en suikerbieten helpen we elkaar", vertelt hij. Het rooien van de bieten laten ze over aan de loonwerker. Meijer teelt fritesaardappelen, zaaiuien, tarwe voor vermeerdering en suikerbieten. De aardappelen (Innovator en Agria) zijn voor Aviko. Ook heeft hij twee windturbines. De stroom voor eigen gebruik komt van de zonnepanelen op zijn schuur. Meijer is bij Aviko bestuurslid van de aardappeltelerscommissie. Ook zit hij in de ledenraad van Cosun.

Chipsaardappelen

Tot vorig jaar teelde Meijer ook chipsaardappelen voor Lays, maar daar is hij noodgedwongen even mee gestopt, omdat zijn zwager, een veehouder, naar Groningen is verhuisd. Meijer raakte daarmee niet alleen zijn huurland, maar ook de chipsaardappel kwijt. De teelt zelf was lucratief. "De kostprijs met een plus", aldus Henk. "Gemiddeld genomen kom je met de chipsaardappelteelt verder dan met de fritesaardappel. De fritesaardappelprijs ligt lager en die markt is bovendien erg volatiel. Vorig jaar was de poolprijs overigens goed." Meijer heeft met drie collega-akkerbouwers een eigen, mobiele aardappelwasser. De vier leverden rechtstreeks op contract aan de verwerker. Bemonstering en verlading deden ze zelf. Evenals de kwaliteitscontrole. Om zijn aardappelen te kunnen keuren heeft Henk cursussen gevolgd en moest hij chips leren bakken en op kleur en bakkwaliteit beoordelen. Henk: "Met chipsaardappelen ben je zeer intensief bezig met je product en heel erg betrokken bij de ver-

werking. Bij fritesaardappelen heb je in twee dagen de schuur leeg en dat is het dan. Als ik vond dat de aardappelen niet contractwaardig waren, leverde ik ze niet. Dan keurden we onze eigen aardappelen af. Dat is bijvoorbeeld gebeurd in 2006. Toen zaten er te veel glazige tussen. Je eigen partij afkeuren doet pijn. Dat vindt niemand leuk."

Toekomst

Meijer levert dit jaar de helft van zijn suikerbieten in oktober. De rest eind november en eind december. Hij teelt 12,5 hectare Excellenta KWS, Corvinia en Fernanda KWS. "De suikerbiet is het gewas waarin de grootste sprongen voorwaarts gemaakt zijn. Toen we hier in 1983 begonnen, had je een suikergehalte van rond de 14,5%. Bij 15,5% ging de vlag uit. Maar als je tegenwoordig geen 17% haalt, begin je al bijna te denken dat er iets niet helemaal goed is gegaan."

Henk Meijer: Aardappelen voor Aviko

Meijer heeft het afgelopen decennium quotum bijgekocht om de ruimte te kunnen opvullen die was ontstaan door krimpend quotum en stijgende suikeropbrengsten. Wat hem nu bezighoudt, is wat de gewijzigde suikermarktordening de komende jaren gaat brengen. De ingezette koers van geleidelijke uitbreiding bij Cosun geeft hem het vertrouwen dat dat goed gaat komen. "Telers willen en moeten weten waar ze aan toe zijn", zegt hij. "Er wordt in de ledenraad scherp op gelet dat het geen jobbeleid gaat worden. Het wordt straks de kunst zo'n prijs te blijven uitbetalen dat er voldoende bieten geteeld blijven worden, want tussen de teelten onderling is veel concurrentie. De landhonger is groot."

Roemenië

Behalve in China, is Meijer ook regelmatig in Roemenië te vinden. Eens in de twee jaar gaat hij daar samen met een aantal volwassenen en een groep jongeren naartoe om de Roma-bevolking te helpen. Die wordt door de Roemeense overheid zwaar achtergesteld. Zijn vrouw Thea was afgelopen jaar ook mee. Zelf werkt ze op een zorgboerderij in Zeewolde. Henk: "Vanuit de kerk hebben we acht jaar geleden een ontwikkelingsproject opgezet in dat land. Een ander zou misschien zeggen: Het is een druppel op een gloeiende plaat, wat jullie doen. Maar heel veel druppels bij elkaar is een flinke regenbui."

Ton Schönwetter

Soms lange wachttijden

Teeltmaatregelen bepalen het resultaat

De opbrengsten van de eerste bietenpercelen laten een sterk wisselend beeld zien. Er zijn goede resultaten, tot wel 90 ton per hectare, maar ook tegenvallende van 50 ton. Zoals het er nu uitziet, komt het landelijk gemiddelde uit op zo'n 75 ton.

Kies bij rhizoctonia een resistent ras

Van de percelen waar de opbrengst tegenvalt, is vaak een slechte bodemstructuur of de aanwezigheid van rhizoctonia of het bietencysteeltje de oorzaak. Deze percelen worden meestal als eerste gerooid. De bieten groeien er minder of gaan in kwaliteit alleen maar verder achteruit. Gezonde bieten kunnen tot eind november nog aardig doorgroeien. Het is belangrijk van tegenvallende resultaten te leren en herhaling te voorkomen.

Over verbetering van de bodemstructuur valt heel veel te zeggen. Een breed scala aan bodemverbeteringsmaatregelen is beschikbaar. Van het vernieuwen van de drainage

en het juist uitvoeren van grondbewerkingen tot het bevorderen van kwaliteit van de bodem door aandacht voor organische stof. Duidelijk is, dat de conditie van de bodem de basis is voor een succesvolle bietenteelt.

Juiste maatregelen

Ook de juiste maatregelen nemen ter voorkoming van schade door ziekte is cruciaal. Wees alert op de signalen van de biet en leg vastgestelde problemen vast. Als over enkele jaren op datzelfde perceel weer bieten worden geteeld, kunnen passende maatregelen herhaling van schade voorkomen. Zo moet bij problemen als rhizoctonia en het

bietencysteeltje gekozen worden voor een resistent ras. Voor het segment rhizoctonia is er weliswaar niet veel nieuws onder de zon, maar in de resistentie tegen het bietencysteeltje zijn de laatste jaren grote stappen gezet. Schade door het bietencysteeltje wordt nogal eens onderschat.

Dit jaar zien we ook veel schade door Verticillium. Verticillium doet zich vaak voor als gevolgschade. Voor een groot deel is die te beperken met de inzet van aaltjesresistente rassen. Het advies is dan ook bij de rassenkeuze in december als eerste rekening te houden met de juiste resistentie. Vervolgens is het belangrijk daarbij goed te letten op de verschillen in financiële opbrengst. In alle gevallen is het raadzaam de gegevens op het leveringsoverzicht van de bieten goed te bekijken. De opbrengst en het suikergehalte geven een goed signaal over een wel of niet geslaagde teelt.

Geslaagde teelt of niet?

Hoge kwaliteitgetallen van kalium, natrium en stikstof wijzen op problemen. Deze kunnen een gevolg zijn van groeistoring, bijvoorbeeld droogteschade of structureffecten. Maar ook als te veel is bemest, zien we

Verticillium treedt vaak op als gevolgschade

hiervan het resultaat terug. Ook dit jaar zijn er weer enkele hoge stikstof- en kaliumcijfers door een onjuiste bemesting.

Opbrengstverhoging nodig

Relatief recent is de ontwikkeling van de zogenaamde AYPR, de nieuwe variant van rhizomanie. Standaardresistente rassen hebben onvoldoende weerstand hiertegen. De signalen van de aantasting uit het veld zijn bekend: Licht verkleurde bietenbladeren van enkele bieten of pleksgewijs lichtverkleuringen wijzen op een aantasting door rhizomanie.

De bietkwaliteit laat ook afwijkende waarden zien. Is het suikergehalte lager dan gemiddeld en is de natriumwaarde relatief hoog, dan wijst dit op een aantasting. Het ras Sandra KWS heeft een aanvullende resistentie tegen deze nieuwe rhizomanievariant. Omdat met een juiste rassenkeuze schade is te voorkomen, is het belangrijk dergelijke ervaringen goed vast te leggen, zodat een volgende keer het juiste ras kan worden gekozen.

Tijd voor Unitip

Het gebruik van hulpstoffen en energie is direct afhankelijk van de kwaliteit van de biet. De duurzame keten van suikerproductie begint bij een efficiënte teelt. Sommige maat-

Goede drainage helpt de bodemconditie

regelen die de teler neemt, hebben directe gevolgen voor het transport en het wassen van de bieten en de verdere verwerking in de fabriek. Het wordt wel eens onderschat hoe belangrijk het is dat de juiste teeltmaatregelen worden genomen.

Om de onderlinge samenhang en het belang daarvan in de keten zichtbaar te maken heeft Suiker Unie een brochure gemaakt die bij dit nummer van Cosun Magazine is bijgesloten. Daarin is op een inzichtelijke manier weergegeven waarom de teelt zo bepalend is. Dat daarin duidelijkheid wordt geboden, is niet alleen voor bietentelers of Suiker Unie belangrijk. Maatschappelijke organisaties, de omgeving, de politiek, maar ook consumenten willen weten hoe het zit met de duurzaamheid van de teelt. Laten zien en uitleggen wat we doen, dient daarom ook een hoger doel. Unitip leent zich daar bij uitstek voor.

Verbeteringen in de teelt blijven noodzakelijk. Een efficiënte manier om de teeltresultaten te beoordelen is meedoen met Unitip. Individuele prestaties worden vergeleken met die van collega-telers. Per perceel worden tips gegeven om de teelt nog succesvoller te maken. Om al deze redenen zou eigenlijk elke bietenteler mee moeten doen met Unitip.

Pieter Brooijmans

Grootschalige proef bieten reinigen

De komende jaren worden in de suikerfabrieken diverse investeringen gedaan om de verwerkingscapaciteit verder te verhogen. Ondermeer wordt in beide fabrieken het washuis aangepast om het wassen van de bieten te verbeteren.

Suiker Unie voert samen met het IRS reinigingsproeven uit bij het laden in combinatie met bewaring. De agrarische dienst heeft gegevens uit buitenlands onderzoek geanalyseerd en gecombineerd met de ervaringen uit eigen onderzoek. Omdat de grondsoort in Nederland zo specifiek is, zal een aantal zaken moeten worden onderzocht. Ondermeer bij de reiniging van bieten van de kleigrond.

Bieten van de klei

Veel bieten groeien op de klei. Kleigrond in de wortellijsten is lastig te verwijderen. Op een aantal punten willen we daarom experimenten opnieuw uitvoeren. Niet bekend

Reinigen bij verladen

is bijvoorbeeld welk effect droog bewaren van de bieten heeft op het wassen.

De proef wordt gehouden op vier locaties. Twee locaties liggen op plakkerige klei-

grond, één op zandgrond en één op dalgrond.

Vergelijkingsproeven

Van in totaal 85 hectare bieten worden 47 bietenhopen aangelegd. De bieten worden rond half november gerooid en na verschillende bewaarperioden verladen. Ter vergelijking worden de hopen geladen met een kraan en met een reiniger. In de proefopzet worden bieten gedeeltelijk ook bewaard onder vliesdoek. Ook worden er bieten vanaf een verharde ondergrond verladen met een daarvoor geschikte bietenreiniger. Van alle hopen worden de effecten op het wassen van bieten gemeten.

Kwaliteit bij de grondbewerking in het najaar betaalt zich terug!

Een van de belangrijke factoren voor een succesvolle suikerbietenteelt is een vlotte start in het voorjaar. De kans hierop vergroot u door de grondbewerkingen in het najaar en de winter met aandacht en nauwkeurigheid uit te voeren. De percelen van de telers met structureel hogere opbrengsten in de bedrijfsparenstudie SUSY (Speeding Up Sugar Yield) hadden een betere bodemstructuur.

Het begint met werken onder gunstige omstandigheden. Daarom is het zowel op klei-houdende als op zandgronden belangrijk om het water dat op het land blijft staan, af te laten. Voorkomen dat water langdurig op het perceel staat, is voor de grond de beste optie, ook op lichte gronden waar de hoofdgrondbewerking pas in het voorjaar plaatsvindt.

Oogst- en spuitsporen losmaken

Na de oogst van gewassen blijven er vaak (diepe) sporen achter op het perceel, waar- onder de voormalige spuitsporen. Door deze los te trekken met bijvoorbeeld een woel- poot of cultivator heft u de verdichting op en herstelt u het contact met de ondergrond (en dus ook de eventuele drains). Hierdoor vermindert de kans dat er water op het per- ceel blijft staan. Wanneer op het perceel later in het najaar ook nog de hoofdgrond- bewerking plaatsvindt, vergroot u hierdoor de kans dat ze zonder water op het land (gunstige omstandigheden) kan worden uitgevoerd. Ook voor het lostrekken van oogstsporen geldt dat dit onder gunstige omstandigheden, moet plaatsvinden. Voert u dit uit onder natte omstandigheden, dan doet deze maatregel meer kwaad dan goed. De grond versmeert en creëert hierdoor een slecht doorlatende laag in de grond.

Voorkom langdurige plasvorming op het perceel, ook als u de lichte grond pas in het voorjaar weer gaat bewerken. Dit is beter voor de bodemgezondheid en de structuur van de grond

Vlak ploegwerk maakt het maken van een goed zaaibed gemakkelijker. Op zwaardere kleigronden is daarvoor vaak nog een extra bewerking nodig. Dan kan, bij voldoende verwerking in de winter, de zaaibedbereiding soms zelfs niet meer nodig zijn

Hoofdgrondbewerking kleigronden

Op kleigronden kunt u voor de suikerbie- ten kiezen uit verschillende manieren van hoofdgrondbewerking: ploegen, spitten of cultivateren. Welke van deze de voorkeur heeft hangt van bedrijfsspecifieke factoren af. Geen van deze grondbewerkingen heeft een voorkeur als het gaat om opbrengst, mits u de volledige bouwvoor voldoende losmaakt, er geen storende lagen in of direct onder de bouwvoor voorkomen, u werkt onder voldoende droge omstandigheden en het perceel na de bewerking vlak ligt. Op zwaardere (>17,5% lutum) kleigronden is het bij ploegen bijna niet mogelijk om de najaarsvoor voldoende vlak te krijgen voor een goede en snelle zaaibedbereiding in het volgende voorjaar. Door de ploegsneden te egaliseren met bijvoorbeeld een snedemixer direct bij het ploegen of later over de vorst met bijvoorbeeld een rotorkopeg, kan een vlak resultaat worden verkregen. Hierdoor is het in het voorjaar gemakkelijker om een goed zaaibed te maken of kan deze bij een gunstige uitvoering en winter zelfs achter- wege blijven.

Wees zuinig op bodemstruc- tuur

Bij de meeste bedrijfsparen in het SUSY- project was het type van hoofdgrondbe-

werking bij de top- en middenteler gelijk. Echter, de percelen van de toptelers hadden een betere bodemstructuur en de grond was meer waterdoorlatend dan die van de middentelers. Dit geeft aan dat de invloed van de teler op de bodemstructuur groot is. De toptelers gebruikten bij hun hoofd- grondbewerking een lagere bandenspan- ning dan de middentelers en werkten vaker onder betere omstandigheden. Door de be- tere bodemstructuur van de percelen van de toptelers droogden deze sneller op en kon- den ze grote hoeveelheden neerslag beter verwerken. Het aantal werkbare dagen nam hierdoor toe.

Bram Hanse

Rubriek onder
verantwoordelijkheid van

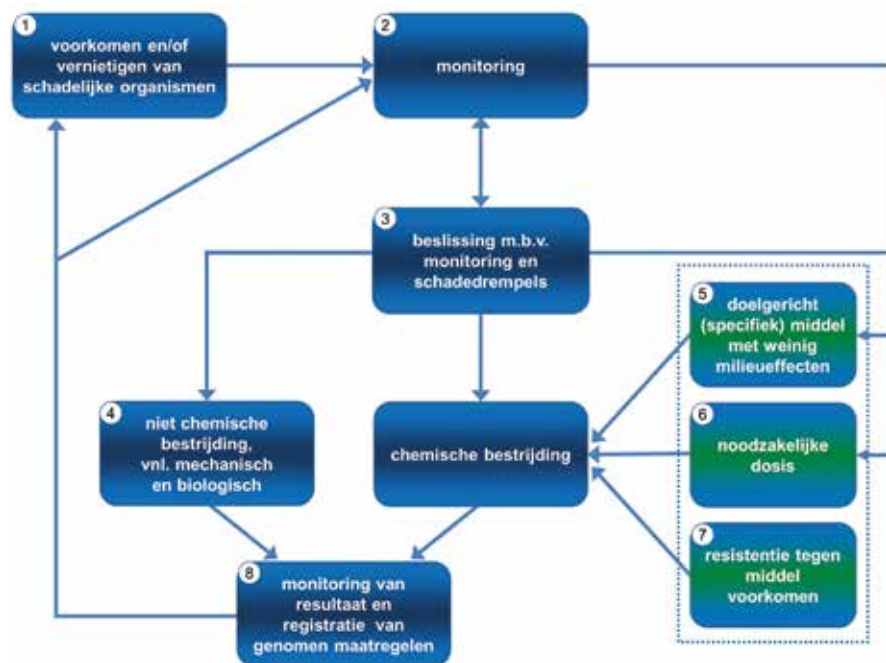

Postbus 32, 4600 AA Bergen op Zoom
Telefoon: 0164 274400
Fax: 0164 250962
E-mail: irs@irs.nl
Internet: www.irs.nl
Eindredactie: Jurgan Maassen

Veranderingen door verplicht geïntegreerde gewasbescherming

Vanaf begin 2014 is een geïntegreerde aanpak van ziekten, plagen en onkruiden verplicht. De Europese Unie schrijft deze aanpak voor alle teelten voor. In de bietenteelt is al vele jaren ervaring met de teeltmaatregelen die gangbaar zijn in een geïntegreerde gewasbescherming. Hierdoor verandert er dan ook niet veel voor u.

De Europese Unie wil het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen verduurzamen. Hiervoor verplichten ze onder andere het uitvoeren van een geïntegreerde gewasbescherming vanaf 2014. Bij een geïntegreerde gewasbescherming staat centraal dat u alleen een bestrijding uitvoert als het nodig is en dan zo min mogelijk met chemische gewasbeschermingsmiddelen. Het is dan ook erg belangrijk dat u weet wanneer u moet ingrijpen en de beste aanpak kiest voor een bepaalde ziekte, plaag of onkruid. In dit artikel staan diverse voorbeelden van hoe u kan monitoren en ingrijpen in uw bietenteelt.

Schematische weergave van de acht beginselen van een geïntegreerde gewasbescherming.

‘Monitoring’ staat samen met ‘beslissing met behulp van monitoring en schadedrempels’ centraal in de aanpak

Monitoren cruciaal

De nadruk in een geïntegreerde aanpak ligt bij het voorkomen van schade. Dit begint al voordat u de bieten zaait. Hierbij is het van belang dat bekend is welke problemen er spelen op een perceel. Hiervoor is monitoring cruciaal. Vooral tijdens een bietenteelt kunt u goed zien of bepaalde ziekten of plagen bietenplanten aantasten. Ook grondmonsters, voor bijvoorbeeld aaltjes, of de bemestings-toestand geven aanwijzingen over welke geïntegreerde aanpak nodig is op een perceel. Verder laten diverse ziekten en plagen ook symptomen zien in andere gewassen. Wanneer bekend is welke ziekten en/of plagen problemen veroorzaken is het mogelijk

Een goed groeiend gewas is veerkrachtiger en daardoor beter bestand tegen ziekten, plagen en onkruiden

om de juiste teeltmaatregelen te kiezen. Als het probleem optreedt in de bietenteelt en het gaat bijvoorbeeld om bladschimmels

moet u pas bij het zien van het eerste bladschimmelvlekje gaan spuiten. Het is alleen juist en rendabel om te spuiten bij het bereiken van de schadedrempel.

Problemen aanpakken

Voor een aantal ziekten en plagen is het niet mogelijk om direct in te grijpen, maar zijn maatregelen tussen bietenteelten in nodig. Zo is gewasrotatie en -keuze een hele belangrijke teeltmaatregel bij bijvoorbeeld problemen met bietencysteaaltjes of rhizoctonia. Daarmee is het mogelijk om de populatie terug te dringen en de schade in een volgende bietenteelt sterk te reduceren. Voor beheersing van bijvoorbeeld aaltjes en rhizoctonia past ook de teelt van de juiste groenbemester. Wat de juiste is hangt af van het zaaitijdstip, de onkruiddruk op het perceel en de schadelijke aaltjes die in de bodem zitten. Goed waarnemen is dus cruciaal voor een goede oplossing. Een ander wapen is de rassenkeuze. Door het juiste ras te kiezen is het mogelijk om toch nog een zo hoog mogelijke opbrengst te hebben, ondanks de aanwezigheid van bietencysteaaltjes, rhizomanie of rhizoctonia. Het is echter belangrijk om aanvullend altijd maatregelen, zoals gewasrotatie en teelten van groenbemesters, in te zetten om een nog hogere opbrengst te kunnen krijgen.

Geïntegreerde gewasbescherming voor iedereen!

Een geïntegreerde gewasbescherming is dus niet anders dan de aanpak die veel telers al uitvoeren. Met behulp van waarnemingen en schadedrempels komt u tot de beste aanpak van aanwezige ziekten, plagen en onkruiden. Voor telers die meer volgens de kalender werken is een wijziging van de aanpak nodig. Voor de meeste ziekten, plagen en onkruiden zijn gelukkig voldoende middelen en kennis beschikbaar in de bietenteelt. Hierdoor is een geïntegreerde aanpak dus goed mogelijk!

Martijn Pepping

Bieten bewaren: een koud kunstje

De manier waarop u de bietenhoop aanlegt en de afdekstrategie bepalen in belangrijke mate de suikerverliezen tijdens bewaring. Een hoge bewaartemperatuur geeft veel suikerverlies en een hoog invertgehalte. Het doel is om de bieten droog en bij een zo laag mogelijke temperatuur, maar wel vorstvrij, te bewaren.

De bietencampagne loopt tot in de eerste helft van januari. De ervaringen van de afgelopen jaren hebben geleerd dat na half november rooien risico's met zich meebrengt. Over het algemeen verslechteren de weersomstandigheden. Bovendien nemen de vorstkansen toe. Voor levering aan het einde van de campagne is dus ongeveer twee maanden opslag van de bieten nodig. Goede bewaring vraagt hierbij de nodige aandacht tijdens de oogst, bij de aanleg van de bietenhoop en tijdens de bewaarperiode.

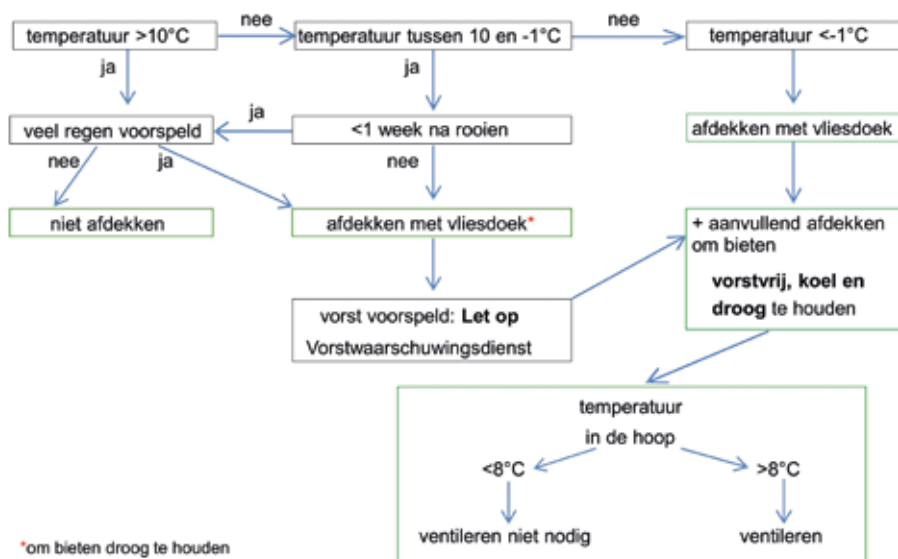
Zorg voor een ruime, goed bereikbare opslagplaats

Een succesvolle bewaring van bieten begint met een voldoende ruime opslagplaats. Houd er rekening mee dat bij een rechthoekige hoop van twee meter hoogte ruim 0,8 m² opslagruimte per ton bieten nodig is. Bij 80 ton netto bieten per hectare is dit ongeveer 65 m². Bij een dakvormige hoop van 9,5 meter breed en 2,5 meter hoog is hiervoor een lengte van 9 meter per hectare nodig.

De bietenhoop moet op een zodanige plaats liggen dat men onder alle omstandigheden de bieten met gangbare machines vanaf een vlakke en droge ondergrond kan verladen.

Meer informatie over de eisen aan de ligplaats vindt u in een folder van Suiker Unie over bieten laden: <http://agrarisch.suikerunie.nl/Teelt-en-Campagne/Bieten-verladen.aspx>.

Figuur 1. Weinig beschadigde, ondiep gekopte bieten zonder bladresten geven de laagste suikerverliezen

Figuur 2. Afdekschema voor bietenhopen voor late levering Weinig beschadigde, ondiep gekopte bieten zonder bladresten geven de laagste suikerverliezen

Oogst onder goede omstandigheden

De mate waarin de bieten beschadigd zijn en de temperatuur in de hoop bepalen voor een belangrijk deel de suikerverliezen tijdens bewaring.

Let op de volgende punten om de suikerverliezen te beperken:

- rooi de bieten onder zo goed mogelijke omstandigheden voordat er kans bestaat dat vorst de bieten aantast;
- let op het kopwerk: niet te diep koppen, maar wel al het blad(stelen) eraf (figuur 1);
- reinig de bieten goed om aanhangende grond, kleiballen, bladpruiken en onkruid te verwijderen, maar niet te intensief om puntbreuk en ander beschadigingen van de bieten zoveel mogelijk te beperken;
- rij nooit rotte of bevroren bieten aan de hoop. Zijn de bieten in het veld aangetast door vorst, wacht dan tot de vorst volledig uit de bieten is getrokken.

Maak de hoop niet hoger dan 2,5 meter

Afhankelijk van de beschikbare ruimte en de eisen voor het verladen kan de breedte aan de voet van de hoop variëren. De hoogte moet echter beperkt blijven tot maximaal 2,5 meter. Breng alleen gezonde bieten in de hoop en verwijder vooraf eventuele

Korte tips

Hieronder staan een aantal korte aandachtspunten voor de komende periode. Wilt u meer uitleg bij de betreffende tips, ga dan naar www.irs.nl/cosunmagazine2013.

- Neem een aaltjesmonster voor de bestelling van het bietenzaad in december. Dit helpt bij het kiezen van de juiste resistentie en dat is aandachtspunt 1 bij de rassenkeuze.
- Doen uw drainagebuizen goed hun werk? Neem de tijd om ze weer eens op te zoeken en te controleren.
- Rooi uw bieten onder zo goed mogelijke omstandigheden met alle bladresten net verwijderd en reinig niet te intensief.
- Hebt u zich al voorbereid op het bewaren van uw suikerbieten? Zorg voor voldoende afdek materiaal.

rotte bieten. Beschadig de bieten bij het storten zo weinig mogelijk. Vlak de hoop na het storten af, zodat hij gemakkelijk af te dekken is en houd de bovenkant bol- of dakvormig voor een goede waterafvoer na afdekken.

afdek materiaal	vorst- bescherming	ventilatie	neerslag- werend	wind- ongevoelig	afmetingen	opmerkingen
onafgedekt	--	++	--			alleen bij temperaturen boven 0°C
landbouwplastic	0	--	++	--	divers	alleen bij vorst; dikte bij voorkeur minimaal 0,2 mm
vliesdoek	-	+	0/+ ¹	+	divers	bijvoorbeeld Toptex 110 g/m ² ; opbrengen 1-2 weken na aanleg
CSV COVAS-bietendoek	0	+	+	+	15x25m	top 3 meter breed gaas voor ventilatie; opbrengen voor de vorst
vliesdoek + CSV COVAS-bietendoek	+	0	++	+	15x25m	vliesdoek 1-2 weken na aanleg + bietendoek voor 1 ^e vorstperiode
vliesdoek + noppenfolie	+	0	0/+ ¹	0	divers	noppenfolie aan de zijkanen onder het vliesdoek
vliesdoek + zeil (met klittenband)	+	+	0/+ ¹	0	divers	zeil op vliesdoek; aanbrengen voor de vorst

++ = zeer goed; + = goed; 0 = matig; - = slecht; -- = zeer slecht ¹goed bij dakvormige hoop

Figuur 3. Eigenschappen van afdeksystemen om de bieten vorstvrij, koel en droog te bewaren

Bewaar de bieten vorstvrij, koel en droog

De afdekstrategie van de bietenhoop moet erop gericht zijn de bieten vorstvrij, koel en droog te bewaren. Het is belangrijk om de temperatuur van de hoop in de gaten te houden. Dek op tijd voor de vorst af en zorg voor voldoende ventilatie als de temperatuur in de hoop oploopt.

Zodra de temperatuur in de hoop oploopt tot boven de 8 graden nemen de suikerverliezen snel toe. Door de afbraak van suiker gaat ook het invertgehalte omhoog, waardoor de kwaliteit van de bieten verder afneemt. Het invertgehalte is weliswaar (nog) niet in de kwaliteitsbeoordeling opgenomen, maar zegt wel iets over de bewaring. Een hoog invertgehalte betekent dat de bieten niet goed zijn bewaard.

Bijgevoegd schema (figuur 2) geeft een indicatie voor het afdekken van de bieten voor late levering.

Gebruik op tijd de juiste afdekmaterialen

Voor een goede bescherming tegen vorst is winddicht afdekken en vastleggen noodzakelijk. Landbouwplastic wordt het meest gebruikt. Voor het vastleggen kan men bijvoorbeeld Treviraband met zandslurven gebruiken (figuur 3). Leg het plastic langs de grond vast met losse grond, zandzakken of iets dergelijks. Bij temperaturen onder -6°C is afdekking met één laag landbouwplastic

onvoldoende en zijn aanvullende maatregelen nodig. Bijvoorbeeld een tweede laag plastic met stro ertussen. De vorstbescherming kan eventueel ook met andere materialen, zoals zeildoek. In figuur 4 staat een overzicht van afdeksystemen om de bieten vorstvrij, koel en droog te bewaren. Belangrijk is dat u bij vorst de zijkant van de hoop afdekt met winddicht materiaal. De voet van de hoop is het meest kwetsbaar bij vorst. Extra isolatie tussen de afdekmaterialen kan bijvoorbeeld in de vorm van stro.

Volg de temperatuur

Volg de temperatuur van de bieten in de hoop als hulpmiddel om tijdig maatregelen te nemen tegen bevriezing, maar ook om extra suikerverlies door te hoge temperaturen tijdens bewaring te beperken. Let hierbij ook op de Vorstwaarschuwingsdienst (IRS-site: www.irs.nl – kies 'meer weer' – kies tabblad 'bewaaradvies').

Toon Huijbregts en Martijn Leijdekkers

Figuur 4. Volg de temperatuur in de hoop en verwijder bij oplopende temperatuur boven 8 graden het (luchtdichte) afdek materiaal

Vraag en Antwoord

Krijg ik een voorschot voor surplusbieten?

Cosun betaalt geen campagnevoorschot voor de geleverde surplusbieten. Wel worden eventuele vroege en late premies betaald. Dit jaar wordt voor de eerste 5% surplus dezelfde prijs betaald als voor quotumbieten. Voor dit deel ontvangt u wel een campagnevoorschot. Het voorschot is 23 euro per ton (bij 16% suiker en 87 WIN). Dit is hetzelfde als het voorschot voor quotumbieten.

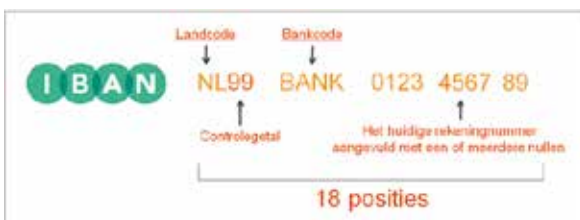
Benut de tips voor bietenbewaring

In de derde editie van de Bietenbewaarkrant staan wederom nieuwe tips en ervaringen van bietentelers. Ondermeer vertelt een teler hoe hij vorige campagne zijn bieten bewaard heeft en in negen weken 0,6% suikergehalte daling had. Gemiddeld is de gehaltesdaling 0,1% per week. De Bietenbewaarkrant wordt toegestuurd aan telers die voor levering ingepland staan na 15 november. De krant is ook na te lezen op onze site en opvraagbaar bij de agrarische dienst. Maak werk van een goede bewaring. Droog bewaren zorgt er mede voor dat een goede kwaliteit bieten kan worden afgeleverd. Volg de temperatuur in de bietenhoop. Dek tijdig af. Nog meer de aandacht vergt, in vele situaties, tijdig ventileren.

Suiker Unie over op IBAN

Vanaf 1 februari 2014 is er geen verschil meer tussen binnenlandse en grensoverschrijdende betalingen. Iedereen moet dan gebruik maken van IBAN (International Bank Account Number) en BIC (Bank Identificatie Code). IBAN

bestaat uit 18 tekens: het huidige rekeningnummer voorafgegaan door de landcode, een controlegetal, de lettercode van uw bank en een aanvulling met voorloophullens.

Suiker Unie zet komend najaar alle huidige rekeningnummers van de telers om naar IBAN. De telers hoeven zelf geen actie te ondernemen.

Zelfaanvoer Dinteloord stopt

Na campagne 2015 kunnen de leden hun bieten niet meer zelf naar de fabriek in Dinteloord brengen. Het aantal zelfaanvoerders en het areaal bieten dat via zelfaanvoer wordt aangevoerd, zijn de afgelopen jaren sterk gedaald. Het gevolg is dat de extra voorzieningen op het ontvangsterrein en de aparte aanvoerplanning voor deze groep telers relatief gezien steeds duurder worden. Behalve de kosten speelt bij het besluit ook een rol dat het bij zelfaanvoer lastiger is om de kwaliteit van de geleverde bieten vooraf (bij directe levering na het rooien en bij vorst) te beoordelen en om de veiligheid op en om het ontvangsterrein te waarborgen. De betrokken leden zijn eind augustus geïnformeerd. Vierverlaten is al volledig overgestapt op beroepsvervoer.

